

שבת דף כט (וסוף כח):

משנה. פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה,
רבי אליעזר אומר: טמאה היא ואין מדליקין בה,
רבי עקיבא אומר: טהורה היא ומדליקין בה.

גמרא.

נסיון להבין המחלוקת: בשלמא לענין טומאה - בהא פליגי,

דרבי אליעזר סבר: קיפול אינו מועיל,
ובמילתיה קמייתא קיימא.
ורבי עקיבא סבר: קיפול מועיל ובטולי בטיל

אלא לענין הדלקה במאי פליגי?

הסבר 1 (לענין המחלוקת בהדלקה): אמר רבי אלעזר אמר רב אושעיא, וכן אמר רב אדא בר אהבה:
הכא בשלוש על שלוש מצומצמות עסקינן, וביום טוב שחל להיות ערב שבת עסקינן,
דכולי עלמא אית להו דרבי יהודה, דאמר (ביו"ט): **מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים** (שנשברו
ביו"ט – משום נולד)
ודכולי עלמא אית להו דעולא, דאמר עולא: המדליק צריך שידליק ברוב היוצא.

רבי אליעזר סבר: קיפול אינו מועיל,
וכיון דאדליק ביה פורתא - הויה ליה שבר כלי,
וכי קא מדליק - בשבר כלי קמדליק
ורבי עקיבא סבר: קיפול מועיל
ואין תורת כלי עליו
וכי קמדליק - בעץ בעלמא קמדליק.

הוכחה: אמר רב יוסף: היינו דתנינא **שלוש על שלוש מצומצמות** ולא ידענא למאי הלכתא.

קושי: ומדקא מתרץ רב אדא בר אהבה אליבא דרבי יהודה - שמע מינה כרבי יהודה סבירא ליה; ומי
אמר רב אדא בר אהבה הכי? והא אמר רב אדא בר אהבה: נכרי שחקק קב בבקעת ישראל מסיקה
ביום טוב ואמאי? נולד הוא!
תירוץ: לדבריהם דרבי אליעזר ורבי עקיבא קאמר ליה, וליה לא סבירא ליה.

הסבר 2 (לענין המחלוקת בהדלקה): רבא אמר: היינו טעמא דרבי אליעזר - לפי שאין מדליקין
בפתילה שאינה מחורכת, ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין.
קושי: אלא הא דתני רב יוסף שלש על שלש מצומצמות למאי הלכתא?
תירוץ: לענין טומאה, דתנן: **שלש על שלש שאמרו - חוץ מן המלל, דברי רבי שמעון. וחכמים אומרים:**
שלש על שלש מכוונות.

מחלוקת בין ר"י ור"ש בענין נולד:

1. אמר רב יהודה אמר רב: מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים, דברי רבי יהודה, ורבי שמעון מתיר.
2. מסיקין בתמרין, אכלן - אין מסיקין בגרעיניהן, דברי רבי יהודה, ורבי שמעון מתיר.
3. מסיקין באגוזים, אכלן - אין מסיקין בקליפותיהן, דברי רבי יהודה, ורבי שמעון מתיר.

למה צריך למנות כל אחד בנפרד? בכל מקרה יש משהו מיוחד

1. שברי כלים – הפכו מלהיות כלי ללא להיות כלי – שינוי בחפץ
2. גרעינים – היו גרעינים גם לפניכן רק היו מכוסים
3. קליפי אגוזים – היו קליפות לפניכן וגם היו גלויים

הערה על הדין של גרעיני תמרים שהביא רב: והא דרב - לאו בפירוש איתמר, אלא מכללא איתמר דרב
אכל תמרי ושדא קשייתא לבוכיא, אמר ליה רבי חייה: בר פחתי, כנגדו ביום טוב - אסור.
קושי: קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה? תא שמע, דכי אתא רב לבבל אכל תמרי ושדא קשייתא לחיותא.
מאי לאו בפרסיאתא (אין אוכל דבוק בגרעינים) ולא קיבלה!
תירוץ: לא, בארמיאתא (אוכל דבוק בגרעינים) הואיל וחזי אגב אימייהו.

קושי על רבי יהודה: אמר ליה רב שמואל בר בר חנה לרב יוסף: **לרבי יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים** (ביו"ט) כיון דאדליק בהו פורתא - הוה ליה שברי כלים, וכי קא מהפך - באיסורא קא מהפך!
תירוץ: דעבד כדרב מתנה, דאמר רב מתנה אמר רב: עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביום טוב מרבה עצים מוכנין, ומסיקין.

הסבר 2 למחלוקת ר"א ור"י בעניין טומאה: רב המנונא אמר, הכא בפחות משלשה על שלשה עסקינן, ומקולי מטלניות שנו כאן.

ואזדא רבי אליעזר לטעמיה ורבי עקיבא לטעמיה, דתנן: **פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקק בו את המרחץ, ולנער בו את הקדירה, ולקנח בו את הרחיים**

המחלוקת לפי עולא

הטעם לפי עולא	תלאו במגוד או שהניחו לאחר הדלת	הניחו בקופסה	זרקו באשפה	
מדלא זרקו באשפה - דעתיה עילויה, ומאי קרי ליה שלא מן המוכן - דלגבי קופסא לאו מוכן הוא.	בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן - טמא	טמא	טהור	רבי אליעזר
מדלא הניחו בקופסא - בטולי בטליה, ומאי קרי ליה מוכן - דלגבי אשפה מוכן הוא	בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן - טהור	טמא	טהור	רבי יהושע
בתלאו במגוד - סבר כרבי אליעזר, בהניחו אחורי הדלת - סבר לה כרבי יהושע	מן המוכן - טמא, ושלא מן המוכן - טהור	טמא	טהור	רבי עקיבא

המשך הסבר של רב המנונא: והדר ביה רבי עקיבא לגביה דרבי יהושע.

קושי: ממאי?

תירוץ: אמר רבא: מדקתני פתילת הבגד, מאי איריא דתני פתילת הבגד, ליתני פתילה של בגד! מאי פתילת הבגד - דעדיין בגד הוא.